

Series SOS

Code No. **9**
कोड नं.

Roll No.
रोल नं.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Candidates must write the Code on the title page of the answer-book.
परीक्षार्थी कोड को उत्तर-पुस्तिका के मुख-पृष्ठ पर अवश्य लिखें ।

- Please check that this question paper contains 4 printed pages.
- Code number given on the right hand side of the question paper should be written on the title page of the answer-book by the candidate.
- Please check that this question paper contains 8 questions.
- **Please write down the serial number of the question before attempting it.**
- 15 minutes time has been allotted to read this question paper. The question paper will be distributed at 10.15 a.m. From 10.15 a.m. to 10.30 a.m., the students will read the question paper only and will not write any answer on the answer script during this period.
- कृपया जाँच कर लें कि इस प्रश्न-पत्र में मुद्रित पृष्ठ 4 हैं ।
- प्रश्न-पत्र में दाहिने हाथ की ओर दिए गए कोड नम्बर को छात्र उत्तर-पुस्तिका के मुख-पृष्ठ पर लिखें ।
- कृपया जाँच कर लें कि इस प्रश्न-पत्र में 8 प्रश्न हैं ।
- **कृपया प्रश्न का उत्तर लिखना शुरू करने से पहले, प्रश्न का क्रमांक अवश्य लिखें ।**
- इस प्रश्न-पत्र को पढ़ने के लिए 15 मिनट का समय दिया गया है । प्रश्न-पत्र का वितरण पूर्वाह्न में 10.15 बजे किया जाएगा । 10.15 बजे से 10.30 बजे तक छात्र केवल प्रश्न-पत्र को पढ़ेंगे और इस अवधि के दौरान वे उत्तर-पुस्तिका पर कोई उत्तर नहीं लिखेंगे ।

MARATHI

मराठी

Time allowed : 3 hours

निर्धारित समय : 3 घण्टे

Maximum Marks : 100

अधिकतम अंक : 100

1. खालीलपैकी कोणतीही **पाच** वाक्ये कंसांत दिलेल्या सूचनांप्रमाणे बदलून लिहा : 15
- (i) विद्यार्थ्यांनी तत्परतेने प्रश्न लिहून घेतले. (एकवचन करा.)
- (ii) आज सकाळी रेखा खूप उशीरा कामाला आली. (विरुद्ध अर्थाचे वाक्य करा.)
- (iii) पुणे महोत्सवाचा प्रारंभ मुल्याच्या कार्यक्रमाने झाला. (वाक्यात योग्य विशेषण वापरा.)
- (iv) आज दिवसभर ढग दटून आले होते, तरी थोडासाच पावसाचा शिडकावा झाला.
(केवल वाक्य करा.)

वाढत्या लोकसंख्येमुळे अनेकाना पुरेसा पोषक आहार मिळत नसल्याने कुपोषणाची समस्या उग्र रूप धारण करीत आहे. यामुळे जनतेची कार्यक्षमता कमी होत आहे. वाढत्या लोकसंख्येमुळे आपला देश आज मोठ्या कर्जाच्या विळख्यात सापडला आहे. वाढत्या लोकसंख्येचा फार जवळचा संबंध आहे. यामुळे काळाबाजार, जीवनावश्यक वस्तूंची टंचाई, अर्थकारणाशी फार जवळचा संबंध आहे. यामुळे काळाबाजार, जीवनावश्यक वस्तूंची टंचाई, निवाऱ्याची समस्या, प्रदूषण, वाढत जाणारे रस्त्यावरील अपघात अशा विविध समस्या निर्माण होऊन लोकांचे राहणीमान निकट दर्जाचे बनते.

भूकेमुळे होती. मोठी हिंसा आहे. एका जागतिक अहवालांनुसार जगात रोज चोवीस हजार लोकांचा मृत्यू फक्त मिळत नाही. आपल्या देशात दरिद्र्य वाढत चालले आहे. गांधीजी म्हणत, गरिबी ही सर्वात उपाशी आहे, हे एक कटू सत्य आहे. या देशात अंदाजे चाळीस कोटी लोकसंख्या पुरेसे अन्न जागतिक महत्त्वाचे स्वप्न पाहणाऱ्या भारत देशात आज प्रत्येक चौथ्या माणूस

4. पुढील उतरात वाचून त्याखालील प्रश्नांची उत्तरे गुप्तपद्धतीने लिहा :

- (vii) या सामन्यात _____ रस वाटत नाही. (कोण)
- (vi) महाराणी येसूबाई आणि बाल शाहूराजे यांना शाहूने कैद _____ नेले. (करण)
- (v) शेतकऱ्याने बैलांना _____ गाजारले. (माया)
- (iv) त्याच्यावर _____ डोंगर कोसळला. (दुःख)
- (iii) पोलिसांनी _____ पांगविण्यासाठी अश्रुधूर सोडला. (आंदोलक)
- (ii) वेढ्यावर मधुर हास्य फुलले. (ती)
- (i) झोपत त्याला सुंदर स्वप्न _____ . (पडण)

3. कथातील शाब्दांची योग्य रूपे वाचून वाक्य पूर्ण करा : (कोणतीही पल)

- (ii) वचन बदला : दुखे, धबधबा
- (i) विशेषण बनवा : हास्य, स्तब्धता, शांती

- (vii) शास्त्रशास्त्राच्या शास्त्रांमध्ये धूमकेतूची दिशा बदलली आणि पृथ्वीवरचे मोठे गंडांतर टळले. (परिणामकारक करा.)
- (vi) आम्ही गणपती पुढे खूप आरत्या म्हटल्या. ('आरत्या' ऐवजी 'भजने' शब्द वापरा.)
- (v) गुलामीचा निनाद आकाशातून झडला. 'हर हर महादेव' ची गर्जना झाली. मराठे इंग्रशीने शाहूवर गुटून पडले. (निन्ही वाक्य जोडून एकच वाक्य करा.)

(iii) "पुलाव्या कठड्यावर पाय झुलवत बसलीय मुलगी"

(ii) "बैठकीतल्या उरयांचा बांध रचून पांसांनी एकदा माझ्यावर रोखली स्टेमन"

(i) "झाडांना नसतात नेत बरोबर कुठलेच रस्ते झाड माणसाला मातीच थोरपण सांगत राहतात."

7. (अ) पुढीलपैकी कोणत्याही दोन अवतरणांचे संदर्भासह स्पष्टीकरण करा :

10

(iii) यशवंतरावांच्या मते कोणते उद्गार तरुणांचे ब्रीदवाक्य बनले पाहिजे ?

(ii) फुलांचे सामर्थ्य कशात आहे ?

(i) मारक्यांचे डोळे कशामुळे उघडले ?

(ब) पुढीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची संक्षिप्त उत्तरे लिहा :

10

(iv) "महाराजांची ही सामाजिक प्रश्नांची प्रयोगशाळा होती."

गुंफायची असते."

(iii) "तुकोबांच्या माळेचे मणी सर्व विव्हरलेले आहेत. ते गोळा करून ज्यांना त्यांना

(ii) "माझा अंदाज खरा ठरला म्हणायचा !"

(i) "त्याला अभिमान वाटत होता आणि आपण आपखोही बरेच काही...."

6. (अ) पुढीलपैकी कोणत्याही दोन अवतरणांचे संदर्भासह स्पष्टीकरण करा :

10

(iv) गाणेशीतलवाचे सांस्कृतिक महत्त्व

(iii) माझा आवडता विषय

(ii) पिण्याच्या पाण्याची टंचाई

(i) सामाजिक सुरक्षिततेची दुरुवस्था

5. पुढीलपैकी एका विषयावर निबंध लिहा :

15

(v) लोकांचे राहणीमान कशामुळे घसरले ?

(iv) वाढती लोकसंख्या आणि अर्थव्यवस्था यांचा काय संबंध आहे ?

(iii) जनतेची काम करण्याची ताकद कशाचे कामी होत आहे ?

(ii) भारतातील दारिद्र्याचे स्वरूप कसे आहे ?

(i) भारत देशात अगुन्या अजाची समस्या कितपत गंभीर आहे ?

(ब) पुढीलपैकी कोणत्याही दोन अवतरणांतील अलंकार ओळखा :

5

(i) “एका भुंइया टेकाडासारख्या समाजात मी कवी झालो”

(ii) “खांद्यावर बाळगिले ओझे सुखदुःखांचे”

(iii) “झाडं माणसाला मातीचं थोरपण सांगत राहतात”

8. (अ) बुवाच्या मनोवृत्तीत का व कशा प्रकारे बदल झाला ?

10

किंवा

‘लोकांच्या ओंजळीने का आपल्याला पाणी प्यायचे आहे,’ असे लेखिका का म्हणते ?

(ब) पुढीलपैकी एका प्रश्नाचे संक्षिप्त उत्तर लिहा :

5

(i) एक दिवस वृक्षाने कोणती तक्रार केली ?

(ii) नर्मदा आपल्या मुलांविषयी समाधानी का नव्हती ?